

СТИЛІСТИКА. ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

УДК 811.111'38'42-116.3:55

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2019.132.2926>

КАТЕГОРИЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТИЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ГЕОЛОГІЇ

Олена Брона

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
olena_brona@yahoo.co.uk*

Дослідження вмотивоване потребою створення моделі наукового, науково-дидактичного та науково-популярного функціональних стилів (ФС) та категоризації текстів в межах англomовного дискурсу геології, що допоможе створити інтелектуальні засоби, здатні визначати їхню функціонально-стильову приналежність. Пропонується створити тривірневий опис ФС, який містить основні категорії ФС, параметри, що вказують на кожен категорію, і лінгвістичні маркери, які ідентифікують стиль тексту і використовуються для визначення параметрів. Запропоновано комплекс стилеметричних характеристик, здатних покращити релевантність категоризації текстів. Осердям пропонованого підходу є мова як інструмент вербалізації знань, ступінь абстракції яких залежить від цільової аудиторії. Отримані дані можна використовувати для контролю за дотриманням стильових норм, виявлення стильового зміщення в частинах тексту, а також для потреб машинного перекладу. Особливо виокремлено проблему реалізації отриманих результатів у рамках міждисциплінарної співпраці.

Ключові слова: категоризація, функціональний стиль, дискурс, лінгвістичний маркер, стилеметричний параметр.

Вступ. Стрімкий розвиток наукової і технічної думки в ХХ столітті спричинив появу новітніх теорій і дав інструментарій, який уможливив більш деталізоване дослідження будови нашої планети, її поверхневих процесів і структури інших космічних тіл. Зазначені факти сприяли виокремленню геології в самостійну дисципліну з широким спектром галузей, а відтак формуванню галузевого, диверсифікованого за жанрами та стилями, дискурсу.

Будь-яка діяльність людини передбачає наявність індивідуального погляду на світ, особливий набір мовних засобів його ослоблення та текстів, в яких ці засоби функціонують. Об'єкти геологічного вивчення, застосована парадигма, спосіб інтерпретування, методи дослідження тощо детермінуються комплексом екстралінгвістичних вимог, насамперед таких, як логічність, об'єктивність і точність. Питома вага відповідності таким вимогам вважається однією з ознак дотичних до

науки стилів мовлення, які з різним ступенем абстракції уможливають викладення результатів діяльності вчених.

У широкому трактуванні, наукомістка інформація реалізується у трьох функціональних стилях: науковому, науково-дидактичному та науково-популярному. Проте спільним для них є особливий режим взаємодії автора й читача в контексті їхніх когнітивних, комунікативних і мовленнєвих завдань, цілей та дій [8].

Специфіка геологічної мови здебільшого визначається позамовними чинниками. Головна мета текстів на геологічну тематику полягає в презентуванні даних, отриманих у ході досліджень, передусім польових, та ознайомленні читача із науковою інформацією, набутою шляхом інструментально-візуального спостереження. Стиль втілюється в жанрах, наприклад, статтях, підручниках, путівниках. Безвідносно змісту та мети жанрів, вони поєднуються природою наукового мислення, основна форма якого виражається у вигляді концептуального поняття і його мовного ословлення.

Реалії сьогодення, пов'язані із наголосом на прикладному значенні геології, комерціалізації її здобутків, міжнародній та міжгалузевій співпраці, необхідності вживати розумні заходи для сталого розвитку людства без шкоди довкіллю як ніколи підвищують потребу у вивченні рис, притаманних науковій комунікації [19, с. 5]. На слухну думку Т. В. Яхонтової, виявлення особливостей наукової комунікації в усіх аспектах її реалізації, а особливо вербальному, дає змогу з'ясувати мовні та позамовні чинники, реалії та процеси, які зумовлюють вибір стилю презентації змісту з огляду на потенційну цільову аудиторію [5, с. 14]. Такий підхід відповідає моделі фактичного використання мови з виходом у когнітивно-дискурсивну площину за М. Томаселло, який стверджує, що лінгвістичні навички, якими людина володіє в певний момент часу, ґрунтуються на досвіді перебування в певному середовищі, накопичених знаннях і практиці використання мови у різноманітних ситуаціях [21].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовознавчі дослідження текстів природничих наук мають давню традицію і розгалужену систему; вони представлені великою кількістю праць, що охоплюють численні проблемні області та розглядають ті чи інші феномени предметного дискурсу, передусім у зв'язку з термінологією. Серед інших, Т. Кабре [7], П. Фабер [10] та А. Нуоппонен [20] вказують на взаємозв'язок термінознавства і лінгвістики та наголошують на необхідності поєднувати зовнішню і внутрішню складову мовленнєвої діяльності, оскільки лексичні одиниці функціонують у дискурсі і не можуть бути відокремленими від інших мовних знаків. Розвиток когнітивістики і концептології дав поштовх до дослідження взаємозв'язку складових елементів термінологічних систем з огляду на їхню репрезентацію в різних за стилем наукових текстах (С. Жаботинська [1], В. Іващенко [2]), а поширення комп'ютерних програм – можливість їхнього використання для розпізнавання стилю і предметного спрямування тексту за спеціальними ідентифікаторами [15].

Для виконання завдань у цій роботі послугуватимемося визначенням функціонального стилю, запропонованого Є. С. Троянською. Дослідниця вважає стилем “варіант літературної мови, що характеризується низкою лінгвістичних особливостей, пов'язаних із вираженням типового змісту певної сфери суспільної

діяльності й з типовою для неї ситуацією спілкування, зокрема специфічними для кожного стилю способами відбору, вживання й організації мовних засобів” [4, с. 8]. Стили реалізуються в дискурсі як середовищі обміну інформацією, “режимі організації знань, ідей, або досвіду, який виражається засобами мови в конкретних текстах” [16], природному усному або письмовому мовленні в контексті [13], “типі соціальної практики” [11, с. 28], процесі, який безперервно формує сам або зазнає впливу від вродженої здатності людини до інтегрування набутого досвіду. З погляду когнітивістики, дискурс у тісному зв’язку з когнітивними механізмами опрацювання інформації та концептуальними структурами можна вважати “соціально погодженим майданчиком ситуацій використання одиниць мови, здатних зберігати в якості частини свого значення будь-який повторюваний компонент у дискурсному контексті. В такий спосіб лінгвістичні структури уміщують дискурсивні очікування і можуть слугувати інструкціями із уточнення поточного рівня дискурсу” [18, с. 143].

Значна кількість мовознавчих праць свідчить, що стильові та дискурсивні особливості наукових текстів залишаються у фокусі сучасних розвідок. Мотивацією ж цієї статті стала потреба у вдосконаленні моделі функціонального стилю, а також функціонально-стильової категоризації текстів з можливістю практичного застосування отриманих результатів в програмах обробки текстів та машинного перекладу. Отже, мета розвідки – застосувати програмні інструменти для кількісного й якісного аналізу мовних засобів з огляду на функціонально-стильове розмаїття текстів та їх категоризацію в межах англomовного геологічного дискурсу.

Методологія дослідження. Пілотна модель категоризації текстів пропонується на основі тривіневого опису функціонального стилю із застосуванням набору стилеметричних параметрів [6], а саме лексичних, синтаксичних і структурних. Для досягнення мети застосовувався програмний додаток Intencheck (<https://www.intencheck.com>), за допомогою якого було здійснено аналіз корпусу англomовних текстів на дотичну до геології тематику відповідно до заданих значень. Як взірєць наукового стилю було використано статтю з фахового журналу [12] (4 568 слів); частина підручника [9] (4 610 слів) репрезентувала науково-дидактичний стиль, а частина блогу професійного геолога [17] (4 507 слів) – науково-популярний стиль.

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. В поданому вище визначенні стилю наголошувалося на такій його особливості, як вираження типового змісту окремої сфери, в нашому випадку галузі геології. Оскільки основою нашого дослідження слугують взірці текстів наукового, науково-популярного та науково-дидактичного стилів, наведемо огляд базових критеріїв, окреслених в [3], які слугують їхніми демаркаторами:

а) науковий стиль: основною рисою є факт належності адресата й адресанта до групи фахівців (комунікація типу “фахівець-фахівець”). Текстам наукового стилю характерна надзвичайна термінологічна насиченість і високий ступінь абстракції, що обумовлено ціллю комунікації в зазначеній ситуації, а саме розвивати та вдосконалювати предметні знання. Крім цього, авторитетність даного стилю дискурсу та його публічний характер накладають певні обмеження на стилістику викладу матеріалу на додачу до вимоги щодо його точності та логічності;

б) науково-дидактичний стиль: адресат і адресант належать до різних соціальних груп, тому зв'язок між ними має асиметричний характер (комунікація типу “фахівець-свідомий споживач”), тобто об'єм предметних знань адресата перевищує рівень обізнаності адресанта. Зазвичай, комунікація цього виду відбувається через друковані навчальні матеріали або в усному форматі, а її мета полягає в передаванні структурованих предметних знань адресатам, які отримують їх шляхом усвідомленого вивчення для подальшого практичного застосування;

в) науково-популярний стиль: адресат і адресант належать до різних соціальних груп, об'єм знань адресата зазвичай перевищує рівень знань адресанта, зв'язок між ним асиметричний, проте важливою особливістю комунікації тут виступає розважальний, атрактивний елемент (комунікація типу “фахівець-цікавий споживач”).

За основу для створення моделі функціонального стилю (надалі ФС) прийнятий ієрархічний опис, розділений на три рівні. Перший рівень передбачає ідентифікацію стилю за категорією функціональності на основі демаркаторів, тобто стиль може бути науковий, науково-дидактичний або науково-популярний. Другий рівень включає параметри для опису категорій Рівня 1, а саме формальність, простоту формулювання, синтаксичну складність і лексичну складність. Третій рівень містить лінгвістичні маркери, які слугують ідентифікаторами рис Рівня 1 і Рівня 2 в текстах.

Маркери поділяються на синтаксичні та лексичні. До лексичних маркерів відносимо фразеологізми, наприклад, *pyrites of the Caribbean, between a rock and a hard place, metamorphically speaking*, книжну лексику, приміром, *paternal, perpetuated, amalgam, milieu*, терміни – *cherty, gneiss, Alpine*, тропи – *crystalline axes of space*, аббревіатури – *Ma, K, DEG*. До синтаксичних маркерів відносимо кількість слів у реченні, кількість речень в абзаці, співвідношення основних частин мови (іменників, дієслів, прикметників, прислівників) та активного/пасивного стану дієслів. Слід, однак, зауважити, що перелік пропонованих маркерів для категоризації функціональних стилів не є остаточним і вичерпним та потребує подальшого вдосконалення.

У більшості випадків наявні в текстах ідентифікатори стилю дають змогу визначити ступінь їхнього впливу на зазначені вище параметри, а саме формальність, простоту формулювання, синтаксичну та лексичну складність. Лінгвістичні маркери третього рівня використовуються в якості визначення параметрів стилю на Рівні 2 так:

1) параметр “формальність”. Лексичні маркери представлені значним числом книжних слів/фраз, аббревіатур (часто без розшифрування), причому фразеологічні звороти практично відсутні. Серед синтаксичних маркерів можна виділити такі: велика кількість слів в реченні, випадків вживання пасивного стану, середня кількість речень в абзаці, наявність дієслівно-іменникових словосполучень;

2) параметр “простота формулювання”. З урахуванням лексичних маркерів прості за формулюванням тексти містять суттєву кількість фразеологічних зворотів і тропів. Синтаксичні особливості репрезентовані значним співвідношенням словосполучень прикметник + іменник та прислівник + дієслово, незначним числом фраз, які складаються з іменника та дієслова, тяжінням до використання активної форми дієслова;

3) параметр “синтаксична складність”. У синтаксично складних текстах спостерігається велика кількість слів у реченні, речень в абзаці, малий коефіцієнт словосполучень дієслово + іменник, прикметник + іменник, прислівник + дієслово;

4) параметр “лексична складність”. В лексично складних текстах багато слів, фраз, які відносять до “високої” лексики, значна кількість термінів, аббревіатур, тропів і декількох фразеологізмів.

Після з’ясування ступеню впливу зазначених параметрів стилю на конкретний текст на основі правил оцінювання визначається його функціональний стиль. Правила передбачають такі стильові характеристики:

- науковий стиль: формальний, лексично складний, середня простота формулювання та синтаксична складність;
- науково-дидактичний стиль: в більшості випадків – простота формулювання, середня формальність, лексична, синтаксична складність;
- науково-популярний стиль: майже завжди простий у формулюванні, формальність, лексична та синтаксична складність – нижче середнього.

Базу представленого підходу до категоризації текстів становлять емпіричний відбір ідентифікаторів стилю, статистичне опрацювання корпусу англійських геологічних текстів і експериментальна оцінка статистичних результатів визначення функціонального стилю текстів. Відхилення в ту чи іншу сторону від норми, яка ґрунтується на середньостатистичних показниках, зазначених у [14], вважається ознакою наявності або відсутності певного маркера.

Результати аналізу ідентифікаторів стилю подано в табл. 1. Середні значення обчислювались від загальної кількості слів в аналізованих текстах. Символами “+” і “–” позначено наявність або відсутність певного маркера відносно середньостатистичної норми, символом “+/-” позначено наближення до середніх нормативних значень.

За наведеними в таблиці результатами було обчислене відсоткове значення ідентифікаторів стилю, наявність яких впливала на кожен параметр. В узагальненому вигляді воно становить:

- параметр “формальність”: стаття – 72 %, розділ підручника – 67 %, частина блогу – 48 %;
- параметр “простота викладу”: стаття – 37 %, розділ підручника – 42 %, частина блогу – 58 %;
- параметр “синтаксична складність”: стаття – 64 %, розділ підручника – 57 %, частина блогу – 23 %;
- параметр “лексична складність”: стаття – 73 %, розділ підручника – 61 %, частина блогу – 32 %;

Отримані результати свідчать, що в процесі творення текстів їхні автори враховують рівень фахової підготовки цільової аудиторії, її когнітивні та комунікативні потреби. У випадку з блогом йдеться ще і про статус самого автора, оскільки в межах професійної діяльності він дотримується параметрів, ближчих до наукового стилю, а у блозі схиляється до використання рис, притаманних науково-популярному стилю. Текст підручника займає середню позицію із тяжінням до наукового стилю.

Таблиця 1

Результати аналізу ідентифікаторів стилю за маркерами

Ідентифікатор стилю	Значення	Форма- льність	Простота викладу	Син- таксична складність	Лексична складність
К-сть слів у реченні: <i>стаття</i>	24,5	+	-	+	+
<i>розділ підручника</i>	42,3	-	+/-	+/-	+/-
<i>частина блогу</i>	11,5	-	+	-	-
К-сть речень в абзаці: <i>стаття</i>	16,2	+	-	+	+
<i>розділ підручника</i>	17,4	+	+	-	+
<i>частина блогу</i>	6	-	+	-	-
Дієслово + іменник: <i>стаття</i>	27,8	+	+	+	+
<i>розділ підручника</i>	31,4	+	-	+	-
<i>частина блогу</i>	17,7	-	-	-	-
Прикметник+іменник: <i>стаття</i>	12,3	-	-	-	-
<i>розділ підручника</i>	15,7	+	-	-	-
<i>частина блогу</i>	19,1	-	+	-	+
Прислівник+дієслово: <i>стаття</i>	14	-	-	-	-
<i>розділ підручника</i>	16,4	+	-	+	-
<i>частина блогу</i>	9,8	-	+	-	+
Активний/пасивний стан дієслова: <i>стаття</i>	17	+	+	+	+
<i>розділ підручника</i>	10,3	+	+	+	+
<i>частина блогу</i>	5,7	-	+	-	-
Фразеологічні звороти: <i>стаття</i>	0	-	-	-	-
<i>розділ підручника</i>	5	-	-	+	-
<i>частина блогу</i>	11	+	+	-	+
Книжна лексика: <i>стаття</i>	8	+	+	+	+
<i>розділ підручника</i>	7	+	+	-	+
<i>частина блогу</i>	2	-	-	-	-
Терміни: <i>стаття</i>	15	+	+	+	+
<i>розділ підручника</i>	13	+	+	-	+
<i>частина блогу</i>	7	-	+	+	+
Тропи: <i>стаття</i>	2	-	-	-	-
<i>розділ підручника</i>	7	+	-	+	+
<i>частина блогу</i>	9	+	+	+	+
Абревіатури: <i>стаття</i>	18	+	+	+	+
<i>розділ підручника</i>	6	-	+	-	+
<i>частина блогу</i>	1	-	-	-	+

Дані аналізу доводять, що предметні знання не позбавлені оцінних суджень, залежать від потреб і прагнень автора, об'єктивного набору критеріїв прагматичного і теоретико-пізнавального характеру, що відбивається на стилі їх викладення. Іншими словами, ступінь абстракції англійських геологічних текстів засвідчує стратифікацію ментальної і прагматичної діяльності науковця, яка зумовлена соціальними чинниками, структурованими значною мірою рівнем наукової кваліфікації, а також інституційними структурами наукової сфери і культурного простору загалом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток інтелектуального програмного забезпечення, здатного аналізувати текстові масиви, уможливило не лише звичайний підрахунок певних даних, а й допомагає глибше зрозуміти мову, зокрема її функціонально-стильову диференціацію. Застосування програмних засобів для аналізу наукового мовлення допомагає краще усвідомити його комплексний, синергетичний, варіативний характер, збагнути хід формування фахової компетентності, а також створити продуктивні моделі вживання специфічних інструментів з арсеналу лінгвістичних, стилістичних, структурно-композиційних засобів у відповідності до дискурсивної ситуації.

У статті було запропоновано модель формального опису ФС, яка дозволяє його ідентифікувати за визначеними параметрами і маркерами для подальшого використання в програмних додатках. Головною у цьому дослідженні є проблема визначення найбільш показових стилеметричних маркерів і формулювання оцінних правил для точнішої категоризації текстів за функціональними стилями. Отримані результати допоможуть створити комп'ютерну систему, здатну категоризувати тексти, визначати їхню функціонально-стильову приналежність у межах предметного дискурсу та розпізнавати стильові зміщення в частинах окремого тексту. Окремо зауважимо, що поставлена кінцева мета досяжна лише у співпраці з фахівцями програмістами та геологами, оскільки перші забезпечують програмну підтримку, а другі надають професійне роз'яснення питань, пов'язаних із вузькоспеціалізованим значенням термінів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: принципы концептуального моделирования / С. А. Жаботинская // Лінгвістичні студії. – Черкаси : Сіяч, 1997. – Вип. II. – С. 3–1.
2. Іващенко В. Л. Термінологічний дискурс як фрагмент репрезентації спеціального знання / В. Л. Іващенко // Наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003 – Вип. 7. – С.10–14.
3. Павлюк І. Б. Провідні характеристики фахових мов / І. Б. Павлюк // Проблеми семантики слова, речення, тексту: зб. наук. праць. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2012. – Вип. 28. – С. 322–329.
4. Троянская Е. С. Лингвостиллистическое исследование немецкой научной литературы / Е. С. Троянская. – Москва : Наука, 1982. – 312 с.
5. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генетика наукової комунікації: монографія / Т. В. Яхонтова. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 420 с.

6. Bergsma S. et al. Stylometric Analysis of Scientific Articles. Proceedings of NAACL HLT'12. – Montreal, 2012. – P. 327–337.
7. Cabré Castellví, M. Teresa. Terminology: Theory, methods and applications / M. Cabré Castellví. – Amsterdam: John Benjamins. – 1999. – 248 p.
8. Cognitive foundations of linguistic usage patterns. Ed. by H.-J. Schmid, S. Handl. – Munich : De Gruyter Mouton, 2010.
9. Earle S. Physical Geology: <https://openpress.usask.ca/physicalgeology/>
10. Faber P. et al. A cognitive linguistics view of terminology and specialized language / P. Faber P. et al. – Berlin, Boston : De Gruyter Mouton. 2012.
11. Fairclough N. Discourse and social change / N. Fairclough. – Cambridge, UK : Polity Press, 1992.
12. Ferrando S. et al. Metasomatism of continental crust during subduction: the UHP white-schists from the Southern Dora-Maria Massif (Italian Western Alps) / S. Ferrando et al. // Journal of Metamorphic Geology. – 2009. – Vol. 27. – Iss. 9. – P. 739–756.
13. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/discourse>
14. <https://www.english-corpora.org>
15. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/discourse>
16. http://inkubate.com/wp-content/uploads/2016/05/Style-Tools-White-Paper4_5_16.pdf
17. <https://geologymike.wordpress.com/>
18. Langacker R. W. Discourse in Cognitive Grammar / R. Langacker // Cognitive Linguistics. – 2008. – Vol. 12. – Iss. 2. – P. 143–182.
19. Language and Earth. Elective affinities between the emerging sciences of linguistics and geology. John Benjamins Publishing Company, 1992.
20. Nuopponen A. Terminology / A. Nuopponen // The International Encyclopedia of Linguistics, Second Edition / Ed. W. Frawley.– Oxford : Oxford University Press, 2003.
21. Tomasello M. First steps toward a usage-based theory of language acquisition / M. Tomasello // Cognitive Linguistics. Basic Readings. – Walter de Gruyter, 2006 – P. 439–458.

REFERENCES

1. Zhabotynska S. A. Kognitivnaya lingvistika: printsypy kontseptualnogo modelirovaniya [Cognitive Linguistics: Principles of Conceptual Modelling] / S. A. Zhabotynska // Lingvistichni studii [Linguistic Studies]. – Cherkasy: Siyach, 1997. – Vyp. II. – S. 3–11.
2. Ivashchenko V. L. Terminologichnyi dyskurs yak fragment representatsii spetsialnogo znannia [Terminological discourse as the fragment of special knowledge representation] / V. L. Ivashchenko // Naykovi pr. of Kamianets-Podilskyi State Pedagogical University. Philological Sciences]. – Kam.-Podilskyi : Abetka-Nova, 2003. – Vup. 7. – S.10–14.
3. Pavliuk I. B. Providni kharakterystyky fakhovykh mov [Main Characteristics of Languages for Specific Purposes] / I. B. Pavliuk // Problemy semantyky slova, rechennia, tekstu: zb. nauk. prats [Problems of word, sentence and text semantics: Coll. of Scientific Works]. – Kyiv: Vydavnychi tsestr KNLU, 2012. – Vup. 28. – C. 322–329.
4. Trojanskaja E. S. Lingvostilisticheskoe issledovanie nemeckoj nauchnoj literatury [Linguostylistic study of German scientific literature] / E. S. Trojanskaja. – Moskva : Nauka, 1982. – 312 s.

5. Yakhontova T. V. Lnhvistychna henolohiia naukovoï komunikatsii: monohrafiia [Linguistic genology of scientific communication: monograph] / T. V. Yakhontova. – Lviv : Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2009. – 420 s.
6. Bergsma S. et al. Stylometric Analysis of Scientific Articles / S. Bergsma et al. // Proceedings of NAACL HLT'12. – Montreal, 2012. – P. 327–337.
7. Cabré Castellví, M. Teresa. Terminology: Theory, methods and applications / M. Cabré Castellví. – Amsterdam: John Benjamins. – 1999. – 248 p.
8. Cognitive foundations of linguistic usage patterns. Ed. by H.-J. Schmid, S. Handl. – Munich : De Gruyter Mouton, 2010.
9. Earle S. Physical Geology: <https://openpress.usask.ca/physicalgeology/>
10. Faber P. et al. A cognitive linguistics view of terminology and specialized language / P. Faber P. et al. – Berlin, Boston : De Gruyter Mouton. 2012.
11. Fairclough N. Discourse and social change / N. Fairclough. – Cambridge, UK : Polity Press, 1992.
12. Ferrando S. et al. Metasomatism of continental crust during subduction: the UHP white-schists from the Southern Dora-Maria Massif (Italian Western Alps) / S. Ferrando et al. // Journal of Metamorphic Geology. – 2009. – Vol. 27. – Iss. 9. – P. 739–756.
13. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/discourse>
14. <https://www.english-corpora.org>
15. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/discourse>
16. http://inkubate.com/wp-content/uploads/2016/05/Style-Tools-White-Paper4_5_16.pdf
17. <https://geologymike.wordpress.com>
18. Langacker R. W. Discourse in Cognitive Grammar / R. Langacker // Cognitive Linguistics. – 2008. – Vol. 12. – Iss. 2. – P. 143–182.
19. Language and Earth. Elective affinities between the emerging sciences of linguistics and geology. John Benjamins Publishing Company, 1992.
20. Nuopponen A. Terminology / A. Nuopponen // The International Encyclopedia of Linguistics, Second Edition / Ed. W. Frawley. – Oxford : Oxford University Press, 2003.
21. Tomasello M. First steps toward a usage-based theory of language acquisition / M. Tomasello // Cognitive Linguistics. Basic Readings. – Walter de Gruyter, 2006 – P. 439–458.

Стаття надійшла до редколегії 01.09.2019

Прийнята до друку 29.09.2019

CATEGORISATION OF FUNCTIONAL STYLES OF THE ENGLISH LANGUAGE OF GEOLOGY

Olena Brona

*Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000
olena_brona@yahoo.co.uk*

The present research is promoted by the need to devise models of scientific, scientific-didactic and popular scientific functional styles (FS), as well as to categorise text arrays within English discourse of geology, which is a highly eclectic domain. It can also help to create intelligent software tools, which will facilitate establishing functional and stylistic features of science-related texts. For this purpose, it is proposed to formulate a three-level FS description encompassing prime categories of FS and basic parameters that indicate each of the categories, as well as linguistic markers serving as style identifiers in texts and used to determine the parameters. At the first level, such designations as scientific, scientific-didactic and popular scientific are admitted as prime categories. Such basic parameters, as formality, wording complexity, lexical readability and syntactic readability are engaged at the second level of categorisation. The third level includes linguistic markers serving as identifiers for the Level 2 and Level 3 features in texts. Markers are further allocated into syntactic and lexical groups. The syntactic group activates its values, namely, the number of words per sentence, the number of sentences per paragraph, the number of verb-noun, adjective-noun, adverb-verb compounds and active/passive voice. The lexical group inscribes terms, phraseological units, abbreviations and learned words. The above is treated as the set of stylometric characteristics, potentially capable to improve the relevance of results of text categorising. Language is considered to be the core point of proposed approach since it is a primary tool of knowledge transference and means of communication. The degree of abstraction of transferred knowledge largely depends on the target audience. Empirical data acquired can be used for a variety of purposes, such as categorisation of texts, generation of natural language utterances by artificial intelligence systems, machine translation, control over the observance of style requirements for educational purposes and control of style shifts between portions of a single text. The necessity of cooperation with programmers and geologists in implementing the results obtained is highlighted, since the former can provide software support, while the latter provide professional interpretation of the cognitive content of terms.

Key words: categorisation, functional style, discourse, linguistic marker, stylometric parameter.